

ГРАД БАЊА ЛУКА
CITY OF BANJA LUKA

**ПЛАН ПОБОЉШАЊА ЖИВОТА
ЗА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ
У ГРАДУ БАЊАЛУЦИ
2008. – 2013.**

ГРАД БАЊА ЛУКА
CITY OF BANJA LUKA

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

***ПЛАН ПОБОЉШАЊА ЖИВОТА
ЗА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ
У ГРАДУ БАЊАЛУЦИ
2008. – 2013.***

Бања Лука, 2008.

С а р ж а ј

Увод	1
Методологија	5
Анализа стања	5
Активности.....	10
Приоритет за 2008. - 2009. годину	13
Приоритети	18
Партнери	18
Циљеви плана	19

ВИЗИЈА

ИЗГРАЂЕНЕ ЈЕДНАКЕ МОГУЋНОСТИ У ЗАЈЕДНИЦИ

МИСИЈА

**ПРИМЈЕНОМ МЕЂУНАРОДНИХ СТАНДАРДА ОБЕЗБЈЕДИТИ УСЛОВЕ
КРОЗ ИНСТИТУЦИОНАЛНА РЈЕШЕЊА СА ЦИЉЕМ КВАЛИТЕТНОГ
ЗАДОВОЉАВАЊА ПОТРЕБА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ У ЗАЈЕДНИЦИ**

Градски одбор Удружења инвалида града Бања Лука у сарадњи са Одјељењем за друштвене дјелатности града Бање Луке и Центром за социјални рад Бања Лука покренуо је иницијативу и израду „Плана побољшања живота за лица са инвалидитетом у Бањој Луци 2008.-2013.“ година. У складу са свјетским слоганом организација лица са инвалидитетом „Ништа за нас без нас“ организовано је неколико састанака и радионица на којима су учествовале све организације лица са инвалидитетом града Бање Луке што је и резултирало израдом овог плана који одражава интересе и потребе ове популације.

Позитивни трендови за побољшање квалитета живота лица са инвалидитетом у Босни и Херцеговини огледају се у ратификацији Стандардних правила Уједињених нација о изједначавању могућности за лица са инвалидитетом 2003. године, као и изради Политике за лица са инвалидитетом за Босну и Херцеговину, односно њене ентитете која је још у процесу за усвајање. Ове године су Уједињене нације усвојиле и Конвенцију о правима лица са инвалидитетом која ће постати водећи документ за остваривање права. Босна и Херцеговина је започела припреме за потписивање Конвенције.

Град Бањалука је традиционално пружао услове за квалитетан живот лица са инвалидитетом још у бившој Југославији па до данас. У периоду када је инвалидност посматрана искључиво са медицинског модела учињени су сви напори да се обезбиједи услови за лијечење, рехабилитацију и едукацију лица са инвалидитетом. Истовремено је и покрет лица са инвалидитетом подржан јер у Бањалуци дјелују дуги низ година следеће организације:

- ❖ Удружење глувих и наглувих – Бањалука
- ❖ Удружење дистрофичара - Бањалука
- ❖ Градска организација слијепих - Бањалука
- ❖ Регионално Удружење параплегичара и осталих тјелесних инвалида регије - Бањалука
- ❖ Удружење инвалида рада - Бањалука
- ❖ Удружење за помоћ ментално недовољно развијеним лицима - Бањалука
- ❖ Удружење цивилних жртава рата регије - Бањалука
- ❖ Удружење ампутираца УДАС - Бањалука

Ових 8 организација су се удружиле у "Градски одбор удружења инвалида" подржан од Административне службе града и имају статус од јавног интереса.

У новије вријеме тј. почетком деведесетих још за вријеме трајања ратних дејстава у Бањалуци су оформљени Савези ових организација који дјелују на нивоу РС који су добили адекватне просторије од Градске управе, а повремено се финансирају и њихове активности зависно од интереса ових активности за лица са инвалидитетом у самом граду Бањалуци.

Тренд социјалног модела инвалидности је Бањалука прихватила међу првим градовима у Босни и Херцеговини почетком деведесетих година и подржава га до данас. Тако да су у нашем граду присутне и организације које окупљају сва лица са инвалидитетом:

- ❖ УГ „Први осмијех“,
- ❖ Хуманитарна организација „Партнер“,
- ❖ Удружење омладине са инвалидитетом „Инфопарт“,
- ❖ Борачка организација – Одбор РВИ,
- ❖ Удружење за помоћ лицима са проблемима у менталном здрављу и њиховим породицама „Заједно“.

Убрзан раст потреба и одговора на потребе је у периоду од 2000. године до данас резултирао кроз низ активности: уклањање архитектонских баријера, отварање вртића за дјецу са посебним потребама, адаптација основних и средњих школа за редовно похађање школе, отварање библиотеке за слијепе, адаптације на Универзитету и увођење социјалних услуга. Почетком јула мјесеца о.г. отворена је у МЗ „Врбања“ и прва плажа у БиХ прилагођена за лица са инвалидитетом, што је још једна битна активност наше локалне заједнице у изједначавању могућности лица са инвалидитетом. Ово су само неки од великих корака који су учињени за побољшање услова живота наших суграђана кроз различите пројекте од којих је најважнији био Реформа социјалне заштите у граду Бањалуци коју је спровео Независни хуманитарни биро у сарадњи са градским властима. Путем овог пројекта су се почеле развијати услуге за лица са инвалидитетом у Бањалуци.

Нове социјалне услуге које проводи Град Бањалука утицале су на већу социјализацију лица са инвалидитетом. Као резултат свих ових активности указала се потреба да се изради План побољшања квалитета живота за лица са инвалидитетом у граду Бањалуци.

Методологија

У изради плана користили смо се свим домаћим и међународним законима и актима, а користили смо методу „Агенда 22“ која помаже доношење планова на нивоу локалних заједница и базирана је на стандардним правилима УН-а за изједначавање могућности за лица са инвалидитетом.

Организације лица са инвалидитетом су учествовале у изради овог плана на иницијативу Градског одбора удружења инвалида кроз савјетодаван и радионички рад.

Анализа стања је израђена на основу доступних истраживања и програма рада институција у Граду Бањалуци.

Анализа стања

Град Бањалука нема посебну евиденцију за лица са инвалидитетом тако да се при планирању потреба користила база Центра за социјални рад. Центар евидентира кориснике који су разврстани у дјетињству као лица са инвалидитетом, одрасла лица зависна од туђе његе и помоћи, лица која користе социјалне услуге, и лица која због радне неспособности примају новчану помоћ или повремено једнократну помоћ. Према подацима у Бањалуци има преко 1600 корисника туђе његе и помоћи од којих је 30% у ситуацији да стално зависе од туђе његе, дио корисника су и из популације глувих лица који имају проблеме са комуникацијом због којих им је неопходан тумач. Ова евиденција не обухвата ратне војне инвалиде и цивилне жртве рата јер они своја права остварују по Законима који нису у сфери социјалне заштите.

Иако је број корисника из новчане помоћи из ове популације мали (99) не може се рећи да лица са инвалидитетом живе у задовољавајућим условима јер су новчани цензуси за помоћ изузетно ниски и не уважавају чињеницу да су њихови животни трошкови знатно већи од трошкова грађана који немају инвалидитет. Инвалидност не угрожава само онога ко је лице са инвалидитетом већ и цијелу породицу.

У граду живи 350 одраслих лица која су категорисана и 347 дјеце, сваке године се може очекивати прилив до 30 дјеце која се процјењују. Од укупног броја дјеце 25 је предшколског узраста. У специјалне школе је укључено 76 дјеце а 137 је у инклузији. У дневни боравак је укључено 30-оро дјеце.

Према врстама оштећења:

	Врста оштећења	Број
1.	Оштећење вида	7
2.	Оштећење слуха	37
3.	Тјелесно оштећење	54
4.	Психичка заосталост	118
5.	Вишеструке сметње	104
6.	Аутизам	5
7.	Друге сметње	22
	УКУПНО	347

Одрасла лица се према евиденцијама ЦСР воде као лица са тјелесним и чулним сметњама (1222) и лица са менталном ретардацијом (398).

ОДРАСЛА МЕНТАЛНО НЕДОВОЉНО РАЗВИЈЕНА ЛИЦА

Категорија	БРОЈ	процент унутар категорије
Умјерена	84	21
Лака	82	20
Комбиноване	106	27
Тежа	34	8
Тешка	17	4
РМ неразврстано	65	16
Остало	10	2
	398	100

Од укупног броја одраслих регистрованих ментално ретардираних лица тридесетри (33) лица је завршило основну школу и 65 средњу школу. Од укупног броја корисника у распону од 18-36 година су 197 корисника, у граници од 35-55 година 161, а остало су лица старија од 55 година. Код ове категорије је у девет случајева било брачних заједница а сви остали живе сами. Као способни за рад је процјењено 95 а дјелимично способних 20 лица. Педесет посто породица се издржава од прихода само једног члана.

ОДРАСЛИ ТЈЕЛЕСНИ ИНВАЛИДИ

Категорија	БРОЈ	процент унутар категорије
18-25 година	12	2%
26-31	43	3%
31-36	64	5%
36-45	77	6%
45-55	181	15%
55 и више	845	69%
УКУПНО	1222	100%

Положај лица са тјелесним инвалидитетом, лица са оштећењем слуха и вида је нешто бољи јер је већи број инвалидитет стекао у касним годинама па је ниво образовања (74% са средњом стручном спремом) и већи степен запослености. Од укупног броја 1% је са урођеним инвалидитетима а остатак је инвалидитет стекло од дјетињства па до касних година. Сходно томе 50% је остварило брачни живот док је 50% остало само. Према врсти инвалидитета 15 % глувих и наглувих лица, 7,5 % слијепих и слабовидих, 4% комбинованих сметњи и остало, су лица са тјелесним инвалидитетом. Више од 60 % живи у породицама које имају само једног члана који привређује.

Административна служба Града Бања Лука је доношењем сета одлука, из области социјалне заштите, омогућила развијање проширених услуга: персоналне асистенције, дневног боравка за ментално ретардирана лица, помоћи у кући за стара лица, дневног боравка за лица са проблемима у менталном здрављу и дневних боравака за стара лица које посјећују и лица са инвалидитетом. Као проширена услуга обезбјеђен је за 23 лица до 18 година износ 50% од смјештаја у институцију као подршка породици, а то су лица која имају тешки облик менталне ретардације а нису укључени у додатне услуге.

У нашем граду су међу првима у Босни и Херцеговини отворене специјалне школе које дјелују и до данас:

- ❖ Центар за образовање, васпитање рехабилитацију слушања и говора - Бањалука,
- ❖ Центар „Заштити ме“,
- ❖ Школа у оквиру Завода за физикалну медицину и рехабилитацију „др.Мирослав Зотовић“.

Ове установе су на нивоу републике и финансирају се прије свега из републичких фондова. Дјецца која су смјештена у овим институцијама плаћа се превоз, храна и књиге у оквиру законске обавезе професионалне рехабилитације.

Данас су двије редовне основне школе прилагођене потребама лица са инвалидитетом, једна средња и простор на Универзитету за улазак на правни, економски, технолошки и машински факултет.

Подршку школовању дјецца са посебним потребама пружа Републички педагошки завод који ангажује мобилне тимове стручњака у зависности од потреба школе. На Универзитету у Бања Луци је у току процес увођења Центра за студенте са инвалидитетом који има улогу подршке њиховом школовању.

У Бањалуци су концентрисане установе здравствене заштите на свим нивоима и један дио је прилагођен корисницима колика тако да се захвати у овој области углавном односе на унапређење. Фонд здравствене заштите је знатно проширио листу помагала од 2007. године, а за помагала која нису обезбјеђена Град повремено на основу процјене здравствених и социјалних радника одобрава додатна средства.

Намјенско запошљавање инвалида је организовано у „Заводу дистрофичара“ м.д.д.. Неколико мањих предузећа у оквиру локалних Удружења запошљава или радно ангажује мали број инвалида. Подршка запошљавању се реализује и кроз програме Центра за социјални рад, Фонда за радно оспособљавање и запошљавање инвалида РС и других пројеката који се реализују уз помоћ донатора који нису на нашем локалитету.

С обзиром да је центар града већим дијелом прилагођен за кориснике колица објекти културе су доступни лицима са инвалидитетом. У граду су развијени и специјални спортови: кошарка у колицима, сједећа одбојка, шах, кугла за слијепца лица, волебол и други спортови. Лица са инвалидитетом и њихове организације су често и саме носиоци организације изложби, ликовних колонија, промоција књига и других културних догађања. У туристичком погледу ради се на прилагођавању излетишта, плажа, а лица са инвалидитетом су укључена и у производњу и продају сувенира.

Како је лицима са инвалидитетом у граду Бања Лука константно потребно (као и свим осталим грађанима града) да обављају све уобичајене личне и друштвене активности између осталог: одлазак код доктора или зубара, на посао, у школу, у куповину, на састанке, семинаре или конференције и друге сличне активности. Јавила се потреба да се вакум који се јавља код превоза инвалида града Бања Лука попуни на сигурнији и трајнији начин, а у сврху олакшања живота инвалида и то прије свега тешким тјелесним инвалидима који користе електромоторна и собна колица, како би се што лакше укључили у заједницу, остварили своје потребе и реализовали све активности. У недостатку прилагођеног превозног средства, лица са инвалидитетом се не могу укључити у друштвену средину него су заточеници својих стамбених простора и дворишта, поготово у зимском периоду када је због хладноће и сњежних падавина њихово кретање потпуно онемогућено. Један од основних проблема за лица са инвалидитетом који користе електромоторна или собна колица на овим просторима је што јавни градски превоз није прилагођен за лица која користе поменута ортопедска помагала. У граду Бања Луци, постоји неколико нископодних градских аутобуса који би могли служити у сврху превоза инвалида који користе електромоторна и собна колица. Међутим, ти аутобуси саобраћају само на одређеним линијама и у њих није адекватно ријешен улаз, јер не постоје прилазне рампе или уздигнути тротоари и платформе на станицама погодне за улазак путника корисника колица. Због тога је константно присутан проблем инвалида града Бања Лука који користе колица.

ПОТРЕБА	ЦИЉ	АКТИВНОСТ	ПАРТНЕРИ	НОСИОЦ
Подизање свијести	Подизање свијести о потребама и правима лица са инвалидитетом: Јавности, Лица са инвалидитетом и породице, Укључити у сва креирања политика и планирања на локалном нивоу,	<ul style="list-style-type: none"> - Дистрибуција материјала на брајевом писму за званичне састанке, - Организовање емисије на радију, - Подршка за гестовног тумача за Бањалучку панораму, - Документарни филм, - Брошуре, летци и плакати, - Семинари за лица са инвалидитетом и њихове породице, - Медијско експонирање лица са инвалидитетом путем РТВ емисија, - Посебно у дјечијем програму укључити питања инвалидитета, - Израда заједничке веб странице за организације лица са инвалидитетом у Бањалуци, - Едукација новинара, едукација лица са инвалидитетом за представљање у медијима 	Библиотека за слијепа лица, Фондови, Градске власти – Скупштина Града, Институције којима је оснивач град, Медији	Организације лица са инвалидитетом, медији, Град Бањалука – Административна служба града
Сервиси подршке, медицинска њега и рехабилитација породични живот и лични интегритет	Пружити адекватну помоћ кроз сервисе (здравствени, правни, социјални, превоз, савјетовалишта) свим лицима са инвалидитетом у остваривању њихових права и самосталног живота.	<ul style="list-style-type: none"> - Превоз, - Развојно савјетовалиште, - Подршка у становању, - Правно савјетовалиште, - Обука за самосталан живот, - Сервис за гестовне тумаче, - Обука за брајевом писмо, - Социјално становање, - Проширити капацитете у Дому здравља Центара за рехабилитацију у заједници и Центара за ментално здравље, - Наставити развијање услуга које је ЦСР започео: дневне центре, персоналну асистенцију, помоћ у кући, - Професионална рехабилитација за потребе Бањалуке, - Сервис за подршку при запошљавању, - Фонд за подршку (интеграцију) лица са инвалидитетом. 	Дом здравља, Административна служба града, Одјељење за стамбено комуналне дјелатности, Одјељење за друштвене дјелатности, ЦСР,	Одјељење за стамбено комуналне дјелатности, Дом здравља, Центар за социјални рад, Организације лица са инвалидитетом.
Пристапачност архитектонска и комуникацијска	Омогућити пристапачност свим установама и јавним услугама у складу са потребама лица са инвалидитетом, (универзални дизајн)	<ul style="list-style-type: none"> - Пристапачност јавном превозу, - Центар за гестовни говор, - Прилагодити улазе и тоалете у објектима Дома здравља, - Планом обезбједити прилагођавање школа за потребе лица са инвалидитетом, - Едукација стручног особља, - Оспособљавање семафора са звучном сигнализацијом, - говорни програми у Градском превозу, - тактилне стазе за слијепе на тротоарима, - Обука за кретање са бијелим штапом, - рад на рачунару са говорним софтвером, - Израдити упутство за минимум пристапачности када се додјељују средства заједницама етажних власника (рампе на прилазу, ознаке са брајевим писмом) 	Градске власти - Административна служба града, Завод за урбанизам, Завод за изградњу, Архитектонски и Грађевински факултет	Одјељење за просторно уређење, ЈЗУ Дом здравља, Министарство образовања, Организације лица са инвалидитетом.

Култура, Религија, спорт, рекреација	Рехабилитовати интегрисати и обезбиједити услове за укључивање у све сфере друштва, (култура, спорт, религија, рекреација,)	<ul style="list-style-type: none"> - подржати рад Савеза за инвалидске спортове на нивоу града (отварање клуба, набавка специфичне опреме за различите врсте инвалидности) - обезбиједити приступ спортским објектима, - обезбиједити приступ објектима културе, - стимулисати мини пројектима развој ових сфера, - промоција специјалних спортова, - обезбиједити да излетишта буду приступачна (са тоалетима), 	АСГ БЛ, Културне и религијске установе, Туристички савез града Бањалука	Одјељење за друштвене дјелатности-Одсек за спорт, културу, омладину, невладине организације, Одјељење за стамбено комуналне послове
Међународна сарадња, Истраживање и информисање,	Укључити се у постојећу међународну сарадњу ради размјене искустава и примјене у нашем граду.	<ul style="list-style-type: none"> - Укључити се у сарадњу са градовима партнерима, - укључити у циљеве од важности за град за научно истраживачки рад, - Пројекте развоја у сарадњи са Европском унијом 	АСГ и Организације лица са инвалидитетом	Кабинет Градоначелника, Стручни сарадник за развојне пројекте, АСГ и Организације лица са инавалдитетом
Координација рада, креирање политике и планирање, креирање одлука на локалном нивоу, Организације лица са инавалдитетом	Развијање плана координације рада организација лица са инавалдитетом праћење и процјена програма.	<ul style="list-style-type: none"> -Усвојити план потреба лица са инавалдитетом у Бањалуци за 2008-2013, -Редовно извјештавати Скупштину града о напредку и реализацији плана -Изградити образац за годишње извјештавање који ће уједначити оцјењивање успеха у раду, -Годишње ревидирати План потреба лица са инавалдитетом у Бањалуци, -Мини програме за јачање капацитета организација лица са инавалдитетом 	Градски одбор удружења инвалида , струковне организације и организације лица које окупљају све врсте инавалдитета,	Одјељење за друштвене дјелатности, Центар за социјални рад, Градски одбор удружења инвалида ,
Образовање	Обезбиједити инклузију за све типове инавалдитета у образовању,	<ul style="list-style-type: none"> -прилагођавање учила за школовање дјеце у инклузивном образовању и набавка тифлотехничких помагала која се не могу набавити преко Фонда здравствене заштите, -Унапређење персоналне асистенције и асистенције у настави, 	Администартивна служба града у домену материјалних трошкова	Министарство образовања РС,

<p>Запошљавање, егзистенција, очување дохода и социјална сигурност</p>	<p>Запошљавати лица са инвалидитетом примјеном Закона о радном оспособљавању и запошљавању инвалида и запошљавање уз подршку.</p>	<p>-Оснивање установе за радни центар у сарадњи са организацијама лица са инвалидитетом да би искористили расположиве капацитете и формирали стручне тимове за процјену радне способности, подршка у запошљавању, - Циљани програми запошљавања, -Промоција запошљавања у јавном и приватном сектору, -Прогласити 2009. годину посвећену запошљавању лица са инвалидитетом у Бањалуци, -Истраживање са послодавцима у којој мјери се примјењује Закон и да ли се остварују Законом регулисане повластице, - Јединствена база података о незапосленим члановима у организацијама лица са инвалидитетом и обављеним едукацијама, -Семинари на тему запошљавања лица са инвалидитетом,</p>	<p>Градске власти, Привредна комора, Агенција за развој малих и средњих предузећа, Агенција за развој села, Завод за запошљавање Филијала Бањалука, Фонд за радно оспособљавање и запошљавање инвалида РС</p>	<p>Организације лица са инвалидитетом, Одјељење за друштвене дјелатности, Одјељење за привреду,</p>
<p>Побољшати квалитет услуга за лица са инвалидитетом, обука запослених</p>	<p>Развити програме обуке за запослене медицинских, социјалних, образовних институција и сензибилизација и Развој превентивних програма.</p>	<p>- Подршка пројектима обуке запослених, Дом здравља, ЦСР, аутопревозници, школе, поште, и друге јавне установе, -Унаприједити Меморандум о раној превенцији инвалидитета,</p>	<p>Организације лица са инвалидитетом Дом здравља, ЦСР, школе</p>	<p>Одјељење за друштвене дјелатности, Центар за социјални рад Бањалука</p>

**ПЛАН ПОБОЉШАЊА
ЖИВОТА ЗА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ**

ПРИОРИТЕТ ЗА 2008. - 2009. ГОДИНУ

ПОТРЕБА	ЦИЉ	АКТИВНОСТ	ПАРТНЕРИ	НОСИОЦИ	СРЕДСТВА
Подизање свијести	Подизање свијести о потребама и правима лица са инвалидитетом Јавности, лица са инвалидитетом и породице, Укључити у сва креирања политика и планирања на локалном нивоу,	Дистрибуција материјала на брајевом писму за званичне састанке, - Организовање емисије на радију, - Брошуре, летци и плакати, - Медијско експонирање лица са инвалидитетом путем РТВ емисија, - Посебно у дјечијем програму укључити питања инвалидитета, - Израда заједничке WEB старнице за лица са инвалидитетом у Бањалуци,	Библиотека за слијепа лица, Фондови, Градске власти – Скупштина Града, Институције којима је оснивач град, Медији	Организације лица са инвалидитетом, медији, Град Бањалука – Административна служба града	10.000,00 КМ
Сервиси подршке, медицинска нега и рехабилитација, породични живот и лични интегритет	Пружити адекватну помоћ кроз сервисе (здравствени, правни, социјални, превоз, савјетовалишта) свим лицима са инвалидитетом у остваривању њихових права и самосталног живота.	- Превоз, - Обука за самосталан живот – израда пројекта, - Сервис за гестовне тумаче – школа за гестовни говор - Обука за брајево писмо, - Социјално становање, - Наставити развијање услуга које је ЦСР започео: дневне центре, персоналну асистенцију, помоћ у кући, - Фонд за подршку (интеграцију) лицима са инвалидитетом – израда идејног рјешења,	Дом здравља, Административна служба града, Одјељење за стамбено комуналне дјелатности, Одјељење за друштвене дјелатности, ЦСР,	Одјељење за стамбено комуналне дјелатности, Дом здравља, Центар за социјални рад, Организације лица са инвалидитетом,	60.000,00 КМ

ПОТРЕБА	ЦИЉ	АКТИВНОСТ	ПАРТНЕРИ	НОСИОЦИ	СРЕДСТВА
Приступачност архитектонска и комуникациска	Омогућити приступачност свим установама и јавним услугама у складу са потребама лица са инвалидитетом, (универзални дизајн)	<ul style="list-style-type: none"> - Приступачност јавном превозу - активности заговарања, - Прилагодити улазе и тоалете у објектима Дома здравља, - Планом обезбједити прилагођавање школа за потребе лица са инвалидитетом – израда плана, - Тактилне стазе за сlijепе на тротоарима, - Обука за кретање са бијелим штапом, - Израдити упутство за минимум приступачности када се додјељују средства заједницама етажних власника (рампе на прилазу, ознаке са брајевим писмом) 	Градске власти - Административна служба града, Завод за урбанизам, Завод за изградњу, Архитектонски и Грађевински факултет	Одјељење за просторно уређење, ЈЗУ Дом здравља, Министарство образовања, Организације лица са инвалидитетом	Дно средстава предвиђен за реконструкције објеката Дома здравља и улица, 5.000,00
Култура, Религија, спорт, рекреација	Рехабилитовати интегрисати и обезбједити услове за укључивање у све сфере друштва, (култура, спорт, религија, рекреација,)	<ul style="list-style-type: none"> - подржати рад Савеза за инвалидске спортове на нивоу града (отварање клуба, набавка специфичне опреме за различите врсте инвалидности) - обезбједити приступ спортским објектима, - обезбједити приступ објектима културе, - стимулисати мини пројектима развој ових сфера, - промоција специјалних спортова, - обезбједити да излетишта буду приступачна (са тоалетима), 	АСГ БЛ, Културне и религијске установе, Туристички савез града Бањалука	Одјељење за друштвене дјелатности-Одсек за спорт, културу, омладину, невладине организације, Одјељење за стамбено комуналне послове	Средства постоје формирана буџетом за наведена одјељења и неопходно их је појачати у наредној години

ПОТРЕБА	ЦИЉ	АКТИВНОСТ	ПАРТНЕРИ	НОСИОЦИ	СРЕДСТВА
Међународна сарадња, Истраживање и информисање,	Укључити се у постојећу међународну сарадњу ради размјене искустава и примјене у нашем граду.	<ul style="list-style-type: none"> - укључити у сарадњу са градовима партнерима, - укључити у циљеве од важности за град за научно истраживачки рад, - Пројекте развоја у сарадњи са Европском унијом 	АСГ и Организације лица са инвалидитетом	Кабинет Градоначелника, Стручни сарадник за развојне пројекте, АСГ и Организације лица са инвалидитетом	За међународне пројекте средства се планирају сваке године,
Координација рада, креирање политике и планирање, креирање одлука на локалном нивоу, Организација лица са инвалидитетом	Развијање плана координације рада организација лица са инвалидитетом праћење и процјена програма.	<ul style="list-style-type: none"> -Усвојити план потреба за лица са инвалидитетом у Бањалуци за 2008-2013, -Редовно извјештавати Скупштину града о напредку и реализацији Плана -Израдити образац за годишње извјештавање који ће уједначити оцјењивање успеха у раду, -Год ишње ревидирати План потреба лица са инвалидитетом у Бањалуци, -Мини програме за јачање капацитета организација лица са инвалидитетом 	Градски одбор удружења инвалида, струковне организације и организације које окупљају све врсте инвалидитета,	Одјељење за друштвене дјелатности, Центар за социјални рад, Градски одбор удружења инвалида	4.000,00 КМ
Образовање	Обезбједити инклузију за све типове инвалидитета у образовање,	<ul style="list-style-type: none"> -прилагођавање учила за школовање дјеце у инклузивном образовању и набавка тифлотехничких помагала која се не могу набавити преко Фонда здравствене заштите, -Унапређење персоналне асистенције и асистенције у настави, 	Административна служба града у домену материјалних трошкова	Министарство образовања РС,	

ПОТРЕБА	ЦИЉ	АКТИВНОСТ	ПАРТНЕРИ	НОСИОЦИ	СРЕДСТВА
Запошљавање, егзистенција, очување доходака и социјална сигурност	Запошљавати лица са инвалидитетом примјеном Закона о радном оспособљавању и запошљавању инвалида и запошљавање уз подршку.	<p>-Оснивање установе за радни центар у сарадањи са организацијама лица са инвалидитетом да би искористили расположиве капацитете и формирали стручне тимове за процјену радне способности, подршка у запошљавању – припрема пројекта</p> <p>- Циљани програми запошљавања.</p> <p>-Прогласити 2009. годину посвећену запошљавању лица са инвалидитетом у Бањалуци,</p> <p>-Истраживање са послодавцима у којој мјери се примјењује Закон и да ли се остварују Законом регулисане повластице,</p> <p>- Јединствена база података о незапосленим члановима у организацијама лица са инвалидитетом и обављеним едукацијама,</p> <p>-Семинари на тему запошљавања лица са инвалидитетом,</p>	Градске власти, Привредна комора, Агенција за развој малих и средњих предузећа, Агенција за развој села, Завод за запошљавање Филијала Бањалука, Фонд за радно оспособљавање и запошљавање инвалидних лица РС	Организације лица са инвалидитетом, Одјељење за друштвене дјелатности, Одјељење за привреду,	40.000,00 КМ
Побољшати квалитет услуга за лица са инвалидитетом, обука запослених,	Развити програме обуке за запослене медицинских, социјалних, образовних институција и сензибилизација и Развој превентивних програма.	<p>- Подршка пројектима обуке запослених, Дома здравља, ЦСР, аутопревозници, школе, поште, и друге јавне установе,</p> <p>-Унапр иједити Меморандум о раној и превенцији инвалидитета,</p>	Организације лица са инвалидитетом Дом здравља, ЦСР, школе	Одјељење за друштвене дјелатности, Центар за социјални рад Бањалука	4.000,00 КМ
		УКУПНО:			123000,00 КМ

ПРИОРИТЕТИ

18

Области:

1. ПОДИЗАЊЕ СВИЈЕСТИ ЈАВНОСТИ
2. СЕРВИСИ ПОДРШКЕ
3. ОБРАЗОВАЊЕ И ЗАПОШЉАВАЊЕ
4. КООРДИНАЦИЈА РАДА ОРГАНИЗАЦИЈА И УКЉУЧИВАЊЕ У ЛОКАЛНЕ ПОЛИТИКЕ
5. СОЦИЈАЛНЕ АКТИВНОСТИ,
6. ПРИСТУПАЧНОСТ,
7. ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЈЕНА РАДА ОРГАНИЗАЦИЈА И ПРИМЈЕНЕ ПЛАНА НА НИВОУ ГРАДА

Приоритетне групе:

- Лица овисна о туђој њези и помоћи,
- Дјеца,
- Омладина,
- Жене,
- Националне мањине.

ПАРТНЕРИ

Организације лица са инвалидитетом, Административна служба града, Скупштина града Бањалука, Центар за социјални рад Бањалука, Библиотека за слијепе, Школе и центри, Развојна агенција, Медији, Образовне институције, Привреда и услужне дјелатности, Превозници, остале организације цивилног друштва, Завод за изградњу, фондови и фондације, утицајни појединци, Поште, Телеком, Дом здравља, Рехабилитациони и хабилитациони центри, Цбр-центри, Завод за запошљавање.

ЦИЉЕВИ ПЛАНА

1. Подизање свијести о потребама и правима лица са инвалидитетом:
 - Јавност,
 - Лица са инвалидитетом и породице,
 - Укључити у сва креирања политика и планирања на локалном нивоу,
2. Пружити адекватну помоћ кроз сервисе (здравствени, правни, социјални, превоз, савјетовалишта) свим лицима са инвалидитетом у остваривању њихових права и самосталног живота.
3. Развој превентивних програма.
4. Омогућити приступачност архитектонску и комуникацијску свим установама и јавним услугама у складу са потребама лица са инвалидитетом, (универзални дизајн)
5. Рехабилитовати интегрисати и обезбиједити услове за укључивање у све сфере друштва (култура, спорт, религија, рекреација)
6. Укључити се у постојећу међународну сарадњу ради размјене искустава и примјене у нашем граду.
7. Развијање плана координације рада организација лица са инвалидитетом праћење и процјена програма.
8. Обезбиједити инклузију за све типове инвалидитета у образовању,
9. Запошљавати лица са ивалидитетом примјеном Закона о радном оспособљавању и запошљавању инвалида и запошљавање уз подршку.
10. Развити програме обуке за раднике медицинских, социјалних, локалних, образовних и других институција - сензибилизација.

ГРАДСКИ ОДБОР УДРУЖЕЊА ИНВАЛИДА БАЊА ЛУКА
Видовданска 35
Бања Лука
тел +387 51 213 032
dystrophic-bl@blic.net
distroficari@yahoo.com

Град Бања Лука
Трг српских владара 1
Бања Лука
тел +387 51 244 444
факс +387 51 212 526
gradonacelnik@banjaluka.rs.ba